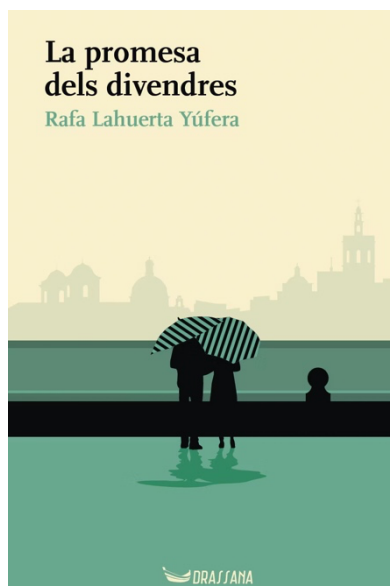

Memòria de la melancolia

Autoria: Rafa Lahuerta Yúfera
 Títol: *La promesa dels divendres*
 Editorial: Drassana, València, 2024
 239 pàgines

Quan estava llegint la tercera novel·la de Rafa Lahuerta Yúfera el títol que li he acabat posant a aquesta ressenya va acudir de colp. En efecte, crec que el títol que li he manllevat a María Teresa León podria servir com a títol de la trilogia que va encetar amb *La balada del bar Torino* (2014), que va continuar amb *Noruega* (2020) i que tanca ara de manera brillant. La paraula “melancolia”, apareix al llarg de la novel·la amb certa freqüència i de manera immisericorde: “L’oblit és molt més piadós per a combatre el verí de la melancolia”; “Has fet de la melancolia un simulacre que frega eixe pou infecte de la falsa modèstia”. Alguna vegada és substituïda pel seu sinònim, trobe que menys sonor, “melangia”: “de sobres sabia que la melangia és un altre parany”; o per nostàlgia: “com si ja aleshores intuïra que tenia entre les mans una confessió que reflectiria l’excitació de la nostàlgia tòxica”... Però d’una manera o altra sempre hi és present.

Les tres novel·les estan marcades per una certa complaença en la pèrdua de l’objecte estimat, en la sensació de buit que queda. Eixa és literalment la definició de la melancolia, un duel inacabat. El risc del melancòlic és que aquesta sensació acabe convertint-se en el centre de la seua identitat. Lahuerta ho sap, i encara que torna a ella

una vegada darrere l'altra, tracta de conjurar-la. De vegades, amb negacions ostensiblement racionals: "Va ser dolorós, però no traumàtic. Faria bé en no oblidar-me'n. Sobretot per a no posar-me la medalla de viudo inconsolable. Queda lleig. No té sentit. I és ridícul"; de vegades tractant de fer-la desembocar en una "alegria modesta". Però el cert és que aquesta novel·la, que és de la que vull escriure hui, és una manera de precisar la forma de l'objecte perdut, de la manca radical que va trencar el subjecte enmig de la seua adolescència: la pèrdua del pare, però també de la Neni, i alguna altra més que transita per la novel·la. També es parla d'espais perduts, des del forn dels pares al semàfor d'Europa, i totes les pèrdues són en el fons la mateixa. Tres llibres ha necessitat per traçar amb precisió el contorn del buit.

Una cosa que m'ha agradat molt d'aquesta novel·la és que reescriu *Noruega*. En bona mesura l'explica i la converteix en una altra. No tinc ganes de parlar d'autoficció i del pacte ambigu i de totes eixes coses, així que diré que el protagonista d'aquesta, que té el mateix nom que l'escriptor, que se li sembla més que qualsevol altre, és com un personatge de Juan Carlos Onetti: és Brausen projectant la seua vida deformada en la novel·la que està escrivint. És *La vida breve* de Lahuerta, i la València del riu navegable, la que té una platja en el Mercat és la seua Santa Maria. Crec honestament que en reescriure *Noruega*, la fa encara millor, perquè explica els seus defectes (els que jo crec que té i vaig assenyalar en una altra ressenya en la seua major part elogiosa al número 93 de *Caràcters*) com a sublimacions de la realitat viscuda per Brausen-Lahuerta, embelliments èpics per a la seua ficció. "Al capdavant, este llibre és una nota a peu de pàgina de *Noruega*", diu el narrador, però en això no acabe d'estar d'acord. Crec que *La promesa dels divendres* és el marc de *Noruega*.

"¿Com no estar foll d'amor per esta ciutat si van ser els seus carrers els únics que em van oferir consol i poesia, els únics que em van proporcionar les claus per a anar eixint, a poc a poc, d'aquell forat negre de pena i ofuscació?", escriu en un dels molts moments de descarnada lucidesa que té aquest narrador. I en efecte crec que el que li hem d'agradir a Rafa Lahuerta Yúfera és haver escrit les novel·les de la València dels vuitanta i noranta, i haver-ho fet amb estima pels seus carrers i per les seues ombres, haver donat relat a aquesta ciutat desmemoriada i sense relat, lluny de tot centre, alienada d'ella mateixa. La València d'aquesta trilogia és una València de ficció, una

València somiada, però precisament per això dota de sentit i de realitat a la València que vam xafar. Tan mítica –i tan trista– com Santa Maria, però tan nostra. En certa mesura el relat de Lahuerta també ens explica a nosaltres, els qui vam habitar-la també, els que segur que algun dia compartírem bars o voreres a Mérito, grades a Mestalla, sense conèixer-nos.

Amb Rafa Lahuerta em passa una cosa curiosa. Ell i jo vam nèixer el mateix any, 1971. I això fa que els seus personatges sempre tinguen la mateixa edat que jo. Una de les coses que em va commoure d'aquesta novel·la va ser llegir la paraula Mérito. Quan de temps que no l'emprava, que ningú al meu voltant la pronunciava. Crec que havia oblidat que li déiem així a una part del carrer Misser Mascó. Per això estic segur que coincidírem algun divendres, encara que jo arribava de fora de la ciutat, de Paterna, i que probablement si ens haguérem conegut aleshores ens haguérem caigut fatal.

Sospite que les paraules amb les quals defineix aquell que va ser, amb la seua ràbia reconcentrada, amb la seua hermètica taciturnitat compatible amb el fanatisme futbolístic, “un cap de suro i un trompello”, servien també de manera exacta per a definir-me a mi. Després de tot també compartim pèrdues i orfandat, i això resulta sempre difícil de pair. *La promesa del divendres* és també l'escriptura d'aquell adolescent llunyà que va ser, que no entenia el que li passava ni tenia paraules per a nomenar-ho, i que després va resultar vergonyós de recordar (“He odiat massa temps el jove de 18 que vaig ser: iracund, trist, acomplexat”). El fascinant, el meravellós, és que fent-ho, posant-li cara i identificant-se de nou amb ell (és molt significatiu que la fotografia de l'autor a la solapa siga ell als 18 anys), detectant les continuïtats amb qui s'ha esdevingut al final del camí, d'alguna manera ens ajuda a fer el mateix amb els adolescents confusos que vam ser, amb el “xic despistat amb propensió al fanatisme” que jo mateix vaig ser.

I crec que eixa és una de les raons del seu èxit, que sent tan introspectiu, parlant tant d'ell mateix, fa un relat generacional, no només d'aquella ciutat que “destil·lava ràbia” sinó dels qui l'habitarem o la transitarem. Crec que Rafa Lahuerta Yúfera ha aconseguit trobar la clau de volta d'aquells joves dels anys vuitanta i noranta, quan “en el plànol del pare Tosca a penes quedava rastre del galimaties polsós i els pantalons de campana de l'Ara o Mai” i “ni seria Ara, ni seria Mai”, quan “l'èpica ja era un succedani de la gran

èpica”, amb les nostres absències, les nostres pèrdues i les nostres mancances originals, també de relats, perquè “la nostra realitat semblava menys real per absència d’atenció”.

“On s’ha fet pa, sempre fa olor de pa”, diu el pare del narrador. I és exactament això: l’olor del pa en els llocs on es va fer pa ens recorden poderosament la seua presència en el passat, dona sentit, espessor i identitat a l’espai, però també fa molt més intens el sentiment present de la seua absència.

Jesús Peris Llorca